

Június 22—24-én

Néptáncgyűttesek találkozója Szegeden

A szegedi nyár „néptáncos naptárában” az idén nem nemzetközi fesztivál, hanem a hazai szakszervezeti együttesek seregszemléje következik: az országos minősítő találkozó a hatodik lesz a sorban. A SZOT, az SZMT, a megyei és a városi tanács rendezésében június 22—23—24-én (s nem júliusban, ahogy a plakátokon szerepel!) összesen 13 néptáncgyűttes szerepel Szegeden.

A hagyományokhoz híven a Kisszínházban rendezik a versenymutatásokat, ezeket zsűri értékeli, s a teljesítmény alapján minősíti az együtteseket. A közönség szórakoztatására az újszedei színpadon 22-én és 23-án este fél 9-től *qalamúsort* adnak a részt vevő csoportok. Köztük két szegedi, a

DÉLÉP Napsugár és a Szeged Táncgyűttes. Az Amatőr Néptáncosok Országos Tanácsának döntése szerint ezúttal nem ítélik oda a minősítési rendszer legmagasabb fokozatát, ezért a vendégek közül a kaposvári Somogy, illetve a Szeged Táncgyűttes nem fog versenyezni (előbbinek Arany 2, utóbbinak Arany 1-es minősítése érvényes). Az újszedei esteken viszont a műsorok szünet utáni, teljes második részében ők táncolnak.

Ismét lesz a Vigadóban táncház (23-án éjszaka), a Juhász Gyula Művelődési Központban a szakemberek értékelik az együttesek munkáját 24-én délelőtt, s délután eredményhirdetéssel zárul az idei néptánc találkozó.

Grúziában járt a Bartók gyermekkórus

Grúziai vendégszereplésen vett részt a közelmúltban a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 1-es számú gyakorló általános iskolájának Bartók gyermekkórusa. Az együttes a Tbiliszi Köztársasági Zenei Középiskola Ibo-lya leánykórusának márciusi magyarországi látogatását viszonzta, s több kisebb koncert után a szegediek a grúz főváros úttörőpalotájában nagy sikerű önálló hangversenyt adtak Erdős János és Erdősné Fagler Erika vezényletelével.

Az egyhetes vendégszereplés nagy elismerést váltott ki a vendéglátók körében, a helyi sajtó igen magasra értékelt a kórus teljesítményét, s szakmai körökben is szép sikert arattak a daloló szegedi gyerekek.

Játék a múzeumban

Programsorozat iskolásoknak

Ezen a nyárba nyúlt utolsó tanítási héten nehéz csak igazán az iskolatáska... Alapvetően nem sok tennivaló marad ilyenkorra, a tananyag feldolgozva, számonkérve, az érdemjegyek kialakítva, mehetünk kirándulni — mondják és teszik sok általános iskolában. Hogy az ötnapos hetek ellenére is lazább utolsó héten még azért hasznosan töltsék az időt a gyerekek — segít a múzeum, legalábbis Szegeden.

Évek óta tapasztaljuk, hogy a Móra Ferenc Múzeum köznevelődési osztálya sikerrel dolgozik azért, hogy mind nyitottabbá váljon az intézmény, hogy érdekeljen együttműködésben az iskolákkal, sajátos eszközeivel segítse az oktatást, az ismeretszerzést és a nevelést. A szegedi gyerekek körében igen népszerűvé váltak a hét végi matiné, a biológiai, régészeti-történelmi, néprajzi, művészeti foglalkozások. Miért ne részesülhetnének ezek hasznából és örömeiből a környék településeinek iskolásai is? — gondolták a múzeumi köznevelődés felelősei, és nem sokat tétováztak, megszervezték a mostani, teljes hétre szóló programsorozatot. Tájékoztatták az iskolákat, s ezekben a napokban fogadják a jelentkezett csoportokat. Talán a kesz-keméti játékmúzeumban lehet ilyen gyerekszivalyos, öröms hangulat, mint most a Tisza-parti Közművelődési Palota termeiben. Szekeres Ferenc vezetésével, rengeteg papír és madzag segítségével „élő szobrok” készülnek a díszteremben: a monumentálisról való beszélgetést játékkal kötik össze az egyik foglalkozá-

Somogyi Károlyné felvétele
Kíváncsiság, figyelem a múzeumi „órán”

son. A másikon amolyan játéktörténeti barangolás után (Szekeres diákepeken mutatja be a különböző képzőművészeti korok és mesterek játékbábrázolásait) megtanulnak egy-egy régi játékot. A néprajzi kiállítóterem is játéktérre alakult: itt Lele József mesél az iskolásoknak a régiésk szóká-sairól, világról, főleg a hajdani falusi táncalkalmak-ról, bárról, lakodalomról. A citeramuzsika magnóról szól, de a lányok előbb-utóbb kitanulják, hogyan kell táncba hívni a szégyenlős fiúkat. Valóságos lakodalmi hangulatot tud teremteni a néprajz tudója. Lele József, aki a gyerekek nyelvén sem kevéssé ért. A szegedi éremgyűjtők kiállításán Nagy Adám kalauzolja a felső tagozatosokat, s közben az érmészet rejtelmeit is feltárja nekik.

A szegedi iskolákon kívül Pityvarosról, Röszkéről, Vársárhelyről, Kúbekházáról, Kistelekről összesen 800 gyerek tanul, játszik ezen a héten a múzeumban. Az intézmény munkatársainak és a kísérő pedagógusoknak köszönhető, hogy hasznos, játékos órákkal, egyszeri eleményekkel zárulhat számukra ez az iskolaév.

Rosszindulatú betegségről — indulatok nélkül

3. Figyelmeztető jel: a rekedtség

„... a rák megelőzésének legjobb módja az általános, teljes egészség megőrzése.”

(Szent-Györgyi Albert)

„Tavaly decemberben megjelent nálam, a klinikán hét férfi. Azt mondták, most érkeztek a pesti gyorssal, csak tisztelhetjük teszik, mert hogy ők most így, együtt jubilálnak: tíz esztendeje, hogy sikeres gégeműtéten estek át valamennyien.” A fül-orr-gége klinika professzora, dr. Ribári Ottó mondta el a történetet ottjártamkor, s hozzátette, azóta már Szegeden is dolgozik hat olyan férfi, egyetlen vállalatnál, akit évekket ezelőtt gégedaganattal műtött. De hogy tudnak-e arról: rosszindulatú betegségből gyógyultak föl, az rejtély. Mert, hogy Magyarországon az a szokás, hogy nem tájékoztatjuk erről a beteget. A professor szerint vitatható, hogy ez jó szokás-e, hiszen így csak a végzetes kimenetelű megbetegedések jutnak el a köztudatba. Mindenesetre tény, hogy a tudatlanságból még mindig több baj származott, mint a józan tájékozottságból.

Beszéljünk hát a fül, az orr, a gége, azaz a fejen és a nyakon előforduló rosszindulatú daganatokról! A rákbetegségeknek ezek 10—15 százalékát teszik ki, közülük a bőrön és a gégen előforduló a legveszélyesebbek. Ha idejében fordul az ember orvoshoz, csaknem teljesen bizonyos, hogy meggyógyul. Ismét csak föl kell hívni a figyelmet arra, milyen életbe vágóan fontos, hogy mielőbb akcióba lépjen az orvos. Korai stádiumban a műtét után nem tűnik el a hang, valamint súlyosabb esetben is megmarad az egyik hangszalag. Ha a félgyékénytelenek eltávolítani az operáció során, még mindig képes hangot adni a beteg. Előfordul azonban, hogy az egész gégeről le kell mondania; ebben az esetben nyelni tud, a foniátriai rendelkezésén pedig megtanítják beszélni: elsajátíttatják vele a nyelvcső-hangképzés módját. Mindehhez természetesen elszántaság, megfelelő intelligencia kell. A medikusok nem akarják elhinni, amikor a professor egyik beteget példáját említi, aki ügyvédként védőbeszédet tart — gége nélkül. Persze erre nem mindenki képes, segít-

ség nélkül azonban senki sem marad. Az OMKER már Szegeden is ad — SZTK-receptre — elektromos műgégét, amellyel bárki beszélhet, akár telefonon is.

Az előrehaladott garatdaganat esetében valamivel kisebb az esély a gyógyulásra, a sugárterápia alkalmazása óta azonban lényegesen jobb ezeknek a betegeknek a kilátásai is. Az orr- és melléküregekben korán fölfedezett elváltozások is sikeresen kezelhetők műtéttel, valamint sugárzással.

Mindebből ismét nyilvánvalóvá válik: az egészségügyben az idő = élet. Minél kevesebb hét, hónap telik el a betegség kialakulása és kezelése között, annál biztosabb, hogy hátralevő éveink száma még sok, de ezek minősége sem közömbös.

Szent-Györgyi intelmeit megfogadva legjobb, ha az egészséges életmóddal számolni igyekszünk mindenféle betegséget. A megelőzést követő második lépcsőfok sem kevésbé fontos: idejében vegyük-vetessük észre szervezetünk zavarait. Nem kóros önvizsgálatra, képződésekre szándékozik buzdítani a szakember, de arra igen, hogy tartós rendelkezések fölött ne térjünk napirendre. Ha valaki egyéb megfigyelési tünetek nélkül három hét elmúltával is rekedt, azonnal menjen orvoshoz. Különösen indokolt fölfigyelniük erre a dohányosoknak. A klinikán fölmerültek az utóbbi öt évben kezelt gégerákosok anyagát: a 300 beteg mind cigarettázott, egy sem akadt közöttük, aki ne dohányzott volna. Azt hiszem, ez az adat önmagáért beszél, ki-ki gondolkozzék el rajta, mielőtt a következő szivarkaért és a gyufáért nyúl! (Mindez természetesen korántsem jelenti azt, hogy minden dohányosra ez a sors vár.)

A garat rosszindulatú megbetegedéseért a dohányt és az alkoholt együtt okolják. Az ember ilyenkor úgy érzi, mintha valami furcsa, idegen test akadna volna meg a torkában, valami, amit nem tud lenyelni. (Mégkülönböz-tetendő a félelem, stressz okozta „ideges gombóctól”). Előfordul, hogy nyirokcsomót észlel valaki a nyakán — torokfájás, influenza nélkül — ilyenkor, még a kiccsi, bőr alatt elmozdítható csomóval kell orvoshoz fordulni.

Az orr- és melléküreg rosszindulatú daganatának leggyakoribb, legkorábbi jele a féoldali véres orrfolyás. Az ember úgy érzi, eldugul az orra, s ezt tartósan tapasztalja; heteken, hónapokon át ismétlődik ez a tünet. Van, aki azzal a panasszal fordul orvosához — igen helyesen —, hogy nem tudja, mi okból, de az utóbbi időben nem fér be protézise a szájába. A szakember ilyenkor persze tudja, mi lehet az ok. S ha föltételezése bebizonyosodik, műtét és sugárkezelés után meggyógyul betege. Ugyancsak ilyen alattomos módon ad jelet magáról a nyálmirigyek rosszindulatú daganata: a fül előtt vagy az állkapocs alatt fájdalommal, lassan növekedő duzzanattal keletkezik. Alattomosága ennek is éppen abban rejlik, hogy nem szenvedünk tőle, így a fájdalom nem kényszeríti mielőbb orvoshoz az embert. Pedig ilyenkor még műtéttel jól gyógyítható ez a betegség: a daganat tokostól együtt könnyedén eltávolítható.

A klinika minden héten egyszer onkológiai ambulancián fogadja négy megye beutaltjait. A rendszeres szűrés mellett — a radiológiai klinikával közösen — kezelik a sugárzásra szorulókat is. Aki már idáig eljutott, jó kezekbe került.

Chikán Ágnes

(Folytatjuk.)

Szezonvég a színházban

Ma, csütörtökön este, Fekes Endre darabjának, a Jó estét nyár, jó estét szerelemnek előadásával gyakorlatilag véget ér a szegedi színház idei szezonja — legalábbis a helyi közönség számára. A Kisszínházi búcsúelőadást követően ugyanis szombaton útra kel a társulat hagyományos szombathelyi turnéjára.

A vasi fővárosban a London királyát, a Charley nényét, a Sevillai borbélyt, a Bál a Savoyban című operettet mutatják be, valamint gálaműsort adnak. Rossini operáját elviszik az új kör-mendi művelődési házba is. Június 22-én ugyancsak gálaműsorral, de drámaszín-

új film

Nős agglegény

Színes, szinkronizált szovjet film. Írta: Anatolij Sajkevic. Fényképezte: Alekszandr Mass. Zene: Alekszandr Zsurbin. Rendezte: Vlagyimir Rogovoj. Főbb szereplők: Larisa Udovicsenko, Jurij Grigorjev, Baadur Culaдзе, Vera Vasziljeva, Irina Murzajeva.

Hogy a címbeli kifejezés pontosan mit is jelent, ahhoz három dolgot kell tudni. Úgy mint: 1. Fenti minősítés nem ama kellemes állapotra vonatkozik, midőn a nős úriember boldog agglegény-életet él, hosszabb-rövidebb ideig. 2. Lám-lám, a Szovjetunióban (is) a

munkahelyi problémákat, alkatrészhiánytól a munkaerőgondokig, olykor a magánélet kampányszerű kollektív rendezésével vélik megoldhatónak, vagyis: ha a buszvezetők házások, elvileg máris kevesebb baj lehet velük. (Mit szólna vajon ehhez nálunk a Volán?) 3. Arra már volt bőven példa, hogy nős ember vigjátékban agglegénynek adja ki magát, de hogy fordítva történjen a dolog, vagyis egy egészséges, bár momentán szerelmes ifjú férjet játsszon, célját, azaz az imádott hölgyet ily módon elnyerendő — alig-ha.

Mindezek után arra lehetne gondolni: Vlagyimir Rogovoj filmje annyiban eredeti alkotás, hogy öt-özvi a társadalombíráló elemeket a komédia bizonyos eszközeivel. A szándék szerint valóban ilyesmire van szó, ám a megvalósulás kis-ke „hézagosnak”, gyermetegnek tűnik. A valószé-rűtlenségek sorozatát nem föltétlenül arra kell érteni, hogy bármiféle hitelesség legfőjebb ha nyomokban fordul elő (ki vár el manapság ilyesmit egy vigjátéktól?), hanem inkább ama figyelemre méltó tény érvényesülésére, hogy például a harmincas évekből magyar filmek jó néhány, a mai szovjet életre (és egyféle filmstílusra) transzponált megoldásaival találkozhatunk jöcskán. A szereplők időnként érzelmes dalokra fakadnak, a happy end előkészítése a teljes film legalább egyharmadát teszi ki, idill és boldogság, trallala. A happy end biz-

tos eljövetelehez mindvégig szemernyi kétségünk sem férhet, s közben megtudhatjuk, hogyan örölhető föl szép lassan a hölgy kitaratóan makacs ellenállása (ne tágtítsunk az üdvözítő férjszereptől), továbbá miért hasznos dolog az énekles. (Mert például a veszekedő utasok megnyugszanak a buszon, ha a sofőr gajdolászni kezd a mikrofonba. Persze, csak ha jókedve van.) Arra is fény derül, hányféle geggel élt eddig a világ filmtérmése, hiszen szinte minden unásig ismételt találkozhattunk, mi-alatt Szerjözsa leleményesen epekedik, Tamara pedig lassan, de biztosan puhul.

Egy rendkívül érdekes, és sajna, ugyanakkor jogosulatlan reménykedésre okot adó jelenettel kezdődik a film: a vasúti étkezőkocsiban, a nálunk is jól ismert „keleti” szolgáltatói allűrök ellen a főhős úgy védekezik, hogy az imádott hölgy kiletét sokat sejtetően homályban hagyja, miközben magasra, egyre magasabbra mutogat, rop-pant jelentőségteljesen. Mit tesz isten, lesz kaviáros szendvics és hasonló földi jók serege, szuperudvarias kiszolgálás, s bár a turpis-ság végül igen didaktikus kiderül („csak egy egyszerű állampolgár volt”, valjha végül az elkövető a személyzetnek) — mégis a Nős agglegény végén ez a kezdet jutott eszembe, nosztalgikusan. Innen lehetne várni a folytatást. Mondjuk, a következő vigjátékban.

Domonkos László